

لزوم مقابله با اقدامات احتمالی ایران در خلیج فارس (سند کاخ سفید)

گروه پژوهش فصلنامه

مقدمه

روابط ایران و آمریکا با سرنگونی رژیم شاه و پیروزی انقلاب اسلامی، به تنش کشیده شد و با اشغال سفارت آمریکا در تهران، به رویارویی رسید. آمریکا اقدامات گسترده‌ای را برای ممانعت از استقرار کامل نظام سیاسی جدید در ایران به عمل آورد، ولی حاصلی در پی نداشت. با شکست سیاست‌ها و اقدامات آمریکا در جلوگیری از تثبیت جمهوری اسلامی در ایران، این کشور اقدام به محدود و مسدود کردن انقلاب اسلامی در مرزهای ملی ایران کرد و تحمیل جنگ از سوی عراق به جمهوری اسلامی ایران، یکی از اقدامات اصلی در این خصوص بود.

هر چند دولت آمریکا، از ابتدای شروع جنگ، به طور رسمی در قبال آن اعلام بی طرفی کرد، اما مواضع و عملکرد آن به گونه‌ای بود که همه بر این باور بودند که این کشور نه تنها در برابر جنگ رفتار بی طرفانه ندارد، بلکه نقش تعیین کننده در شروع و حمایت از عراق داشت. این کشور به سرعت که روابطش با ایران تیره می شد، رفتار خود را در برابر عراق تغییر داد و به بازسازی روابط و مناسبات خود با بغداد اقدام می کرد. این بهبود روابط، به تبع شکست عراق در رسیدن به اهداف خود آشکارتر شد و شکل علنی به خود گرفت. دیدار مقامات عالی رتبه دو کشور از یکدیگر آغاز و روابط اقتصادی و دیپلماتیک به سرعت متحول شد.^۱

تغییر رفتار آمریکا در قبال جنگ تحمیلی و حمایت آشکار از عراق پس از شکست این کشور در سرنگون کردن جمهوری اسلامی ایران، جدا کردن خوزستان از ایران و مهمتر از همه،

ناتوانی در حفظ مناطق اشغالی و به ویژه خرمشهر، بیش از پیش نمایان شد و دولت ریگان به تجدید نظر در مواضع خود و حمایت آشکار از بغداد روی آورد که با بازسازی توان هوایی عراق و تشویق این کشور به استفاده بیش از پیش از نیروی هوایی در حمله به اهداف اقتصادی و مراکز و تأسیسات نفتی ایران همراه بود. اقداماتی که به آغاز جنگ نفت کش هادر خلیج فارس در ابتدای سال ۱۳۶۳ از سوی عراق انجامید و برای آمریکا بهانه‌ای پذیرفتنی فراهم آورد تا سیاست خود را در منطقه مورد بازیابی قرار دهد و به آغاز حضور و مداخله نظامی در منطقه اقدام کند.

پیروزی جمهوری اسلامی ایران، برای آمریکا غیر قابل قبول و توقف جریان نفت از خلیج فارس، برای اقتصاد جهانی خطرناک بود. اولی با پیروزی ایران در جبهه‌های جنگ میسر می شد و دومی با حملات عراق نمایان می گشت. آمریکا برای جلوگیری از تحقق آنها سیاست خود را در منطقه تغییر داد و تلاش کرد با اعزام نیروهای نظامی به منطقه، به صورت مستقیم در این جنگ مداخله کند و مانع شکست دولت عراق و مهمتر از آن، مانع پیروزی ایران در این موضوع شود. سندزیر که دستور مستقیم رونالد ریگان است، این تغییر سیاست را به وضوح طرح می کند. این سیاست در دوره پس از پیروزی ایران در عملیات والفجر ۸ و تصرف شبه جزیره فاو و اصرار بر پیشروی در شرق بصره در عملیات کربلای ۵، تشدید شد و در سال پایانی جنگ ایران و عراق، کاملاً عملی شده و به درگیری‌های نظامی محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس منجر گردید.

۱- به اسناد آمریکایی منتشر شده در این مورد که بخشی از آنها در مقاله‌ای در این شماره آمده است، رجوع شود.

UNCLASSIFIED

UNCLASSIFIED
THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

SYSTEM II
(91372 Add On)

National Security
Decision Directive 114

November 26, 1983

U.S. POLICY TOWARD THE IRAN-IRAQ WAR

I have reviewed and approved the Terms of Reference to govern our political and military consultations with our key Allies and the Gulf Arab states. Political consultations should begin immediately followed by military consultations with those Allies and regional states which express a willingness to cooperate with us in planning measures necessary to deter or defend against attacks on or interference with non-belligerent shipping or on critical oil productions and transshipment facilities in the Persian Gulf.

In our consultations we should assign the highest priority to access arrangements which would facilitate the rapid deployment of those forces necessary to defend the critical oil facilities and transshipment points against air or sapper attacks. Specific recommendations bearing on U.S. plans and force deployments should be submitted for approval following the consultations.

It is present United States policy to undertake whatever measures may be necessary to keep the Strait of Hormuz open to international shipping. Accordingly, U.S. military forces will attempt to deter and, if that fails, to defeat any hostile efforts to close the Strait to international shipping. Because of the real and psychological impact of a curtailment in the flow of oil from the Persian Gulf on the international economic system, we must assure our readiness to deal promptly with actions aimed at disrupting that traffic. The Secretary of Defense and Chairman, Joint Chiefs of Staff, in coordination with the Secretary of State, are requested to maintain a continuing review of tensions in the area and to take appropriate measures to assure the readiness of U.S. forces to respond expeditiously.

Ronald Reagan

UNCLASSIFIED

7/19/1999

COPY 1 OF 8

UNCLASSIFIED

4

کاخ سفید؛ دستور العمل
شماره ۱۱۴ امنیت ملی ۲۶
نوامبر ۱۹۸۳

سیاست ایالات متحده در
برابر جنگ ایران و عراق:

پیشنهاد‌های ارائه شده در خصوص نحوه همکاری های نظامی - سیاسی آمریکا با متحدان کلیدی خود و دولت های عرب خلیج فارس را مرور و تأیید کردم. کشور ما می بایست با متحدان خود و آن دسته از دولت های منطقه که تمایل خود را برای همکاری اعلام کرده اند، رایزنی های سیاسی و نظامی را برای انجام اقدامات لازم به منظور جلوگیری از حملات علیه کشتی های کشورهای بی طرف یا تأسیسات انتقال فرآورده های نفتی در منطقه خلیج فارس آغاز کند.

ما باید در رایزنی های خود اولویت نخست را دستیابی به

اقداماتی برآیند. قطع جریان نفت از خلیج فارس، تأثیر عینی و روانی بر نظام اقتصاد بین الملل دارد و از این رو، ما باید از آمادگی خود برای مواجهه فوری با اقداماتی که جریان نفت را در منطقه برهم می زنند، اطمینان حاصل نماییم. لازم است وزیر دفاع و رئیس ستاد مشترک به همراه وزیر امور خارجه، تنش های منطقه ای را به طور مستمر بررسی کنند و اقدامات لازم را به منظور اطمینان از آمادگی نیروهای آمریکا برای پاسخ سریع به آنها، به عمل آورند.

رونالد ریگان

ترتیبات ضروری برای تسهیل استقرار نیروهای لازم برای دفاع از تأسیسات و مراکز مهم انتقال نفت در برابر حملات هوایی یا قرار دهیم. بعد از این رایزنی ها، پیشنهادات و طرح های مربوط به استقرار نیروهای آمریکایی باید برای تأیید ارائه شود.

سیاست کنونی آمریکا این است که، به هر طریق ممکن، تنگه هرمز را برای کشتیرانی بین المللی باز نگه دارد. بنابراین، نیروهای آمریکا باید تلاش کنند مانع هرگونه اقدام خصمانه برای بستن تنگه هرمز به روی کشتیرانی بین المللی بشوند و اگر این بازاندگی با موفقیت همراه نباشد، باید در صدد شکست چنین